

Mgr. et Mgr. Dana Prudíková
VRCHNÍ ŘEDITELKA PODSEKCE LEGISLATIVNĚ ANALYTICKÉ
MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČR

V Praze dne 13.2.2009
Čj. 42/2009-LO-SP/2

Vážená paní, vážený pane,

dne 26.1.2009 obdrželo Ministerstvo spravedlnosti dopis společnosti Children of Europe o.p.s. spolu s přílohami obsahujícími rešerži pana PhDr. Jiřího Tyla a studií Father Absence and the Welfare of Children.

V tomto dopisu navrhuje provedení tří bodů:

1. provedení důvěryhodného výzkumu českého prostředí a střídavé péče
2. práci s rodiči v období rozvodu formou sezení a psychoterapie
3. upravit návrh nového občanského zákoníku tak, aby se střídavou péčí nemuseli rodiče projevit souhlas (tedy ponechat současný stav).

Pokud jde o Váš požadavek pod bodem 1, sděluji Vám, že návrh každého právního předpisu reaguje na současný stav společnosti a v případě koncepčních změn posouvá právní úpravu pouze tam, kde se ta platná neosvědčila. Návrh nového občanského zákoníku není v tomto případě výjimkou. Nově navrhovaná právní úprava péče o dítě po rozvodu, včetně střídavé péče, je tedy odrazem diskusí a odbornou veřejností, včetně psychologů a sociálních pracovníků (viz níže změna úpravy podmínek pro uložení střídavé péče).

Bod 2 je v současné době prováděn pomocí § 100 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "OSŘ"):

"(3) Ve věcech péče o nezletilé děti může soud uložit účastníkům na dobu nejvýše 3 měsíců účast na mimosoudním smířcím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii. Účast na mimosoudním smířcím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii nelze uložit po dobu platnosti předběžného opatření podle § 76b odst. 1."

V současné době je Legislativní radě vlády předložen návrh zákona o mediaci v netrestních věcech, který zavádí mediaci jako formu mimosoudního smířcího řízení a upravuje její pravidla. V souvislosti s tímto návrhem zákona se navrhuje také změna § 100 odst. 3, a to v tomto znění:

"(3) V řízeních ve věcech výchovy a výživy nezletilého dítěte a styku rodičů, prarodičů a sourozenců s ním, může soud, je-li to účelné, nařídit účastníkům řízení první schůzku u registrovaného mediátora v rodinných sporech. Postupuje při tom podle zvláštního právního předpisu^{62ch)}.

62ch) Zákona č. .../2009 Sb., o mediaci v netrestních věcech a o změně některých zákonů."

Jde o změnu spíše legislativní, věcně zůstane zachována snaha o smírné řešení, zejména ve věcech rozhodování soudu o nezletilých.

Ve věci, kterou uvádíte pod bodem 3 (úprava porozvodové péče o dítě v návrhu nového občanského zákoníku), došlo v průběhu připomínkového řízení k Vámi požadovanému posunu. Na základě zásadní připomínky připomínkového místa byla v § 822 odst. 1 učiněna

změna v tom smyslu, že má-li být dítě svěřeno do střídavé péče, není třeba souhlasu obou rodičů. Je však třeba přihlížet k dalším okolnostem (viz odstavec 2), a to zejména a především k zájmu dítěte.

V současnosti je tato problematika upravena v § 822 následujícího znění:

§ 822

(1) Soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo obou rodičů společně, anebo obou rodičů střídavě; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Má-li být dítě svěřeno do péče obou rodičů společně, je třeba, aby s tím rodiče souhlasili.

(2) Při rozhodování o svěřeni do péče bere soud zřetel na osobnost dítěte, zejména na jeho vloh a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje.

(3) Soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem."

K úpravě střídavé péče dále poznamenávám:

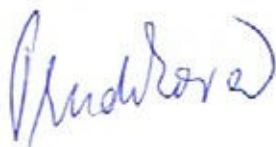
Z odstavce 1 vyplývá, že střídavá péče je postavena na roveň s ostatními možnými způsoby porozvodové péče o dítě. Preference té které formy porozvodové péče nevyplývá ze zákona, ale je vždy odvislá od konkrétního případu, tedy toho kterého dítěte a jeho rozvádějících se rodičů. Vámi předestřený výklad proto postrádá oporu v dikci navrhovaného § 822.

Ze souvisejícího ustanovení § 783 vyplývá, že ve věcech, týkajících se dítěte, by soud měl zjišťovat jeho názor. Pokud je dítě starší 12 let, předpokládá se, že si dovede utvořit svůj názor a tento názor od něj soud musí zjistit. (Musí jej zjistit od dítěte, pouze ve výjimečných případech se může dotázat prostředníka.)

Návrh nového občanského zákoníku je v současné době projednáván v Legislativní radě vlády. Aktuální znění je uvedeno na adrese <http://obcanskyzakonik.justice.cz>.

Děkujeme za Vaše podněty a doufáme, že uvedené posuny a realizovaná řešení popsaná výše jsou v souladu s Vašimi požadavky.

S pozdravem

Children of Europe o.p.s.

Na Kozačce 1
120 00 Praha 2